

Successful Processes and Guidelines for Sustainable Development in the Management of the Village Public Health Volunteer Club, Trang Province

Tawatchai Sunthonnon¹* Soontorn Prabket* Paisit Boonyakawee* Narong Chaitiang**

* Sirindhorn College of Public Health Trang, Praboromarajchanok Institute

** Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute

1 Corresponding author Email: tawatchai.sun006@hu.ac.th

Original article

Abstract

OPEN ACCESS

Citation:

Sunthonnon, T., Prabket, S. ., Boonyakawee, P. ., & Chaitiang, N. . Successful factors and Guidelines for Sustainable Development in the Management of the Village Public Health Volunteer Club, Trang Province. *Public Health Policy and Laws Journal*, 10(1), 45–61. Retrieved from https://so05.tci-thaijo.org/index.php/journal_law/article/view/268281

Received: 3Oct 2023

Revised: 4 Oct 2023

Accepted: 21 Oct 2023

This is a qualitative research, analyzing and synthesizing documents from various reliable sources, and collecting multi-dimensional data through the perspective of the informants in the context that appeared as a case study. The objectives are: 1. To study the process of success in the management of village health volunteer clubs in Trang Province. 2. To study the guidelines for developing sustainability in the management of village health volunteer clubs in Trang Province. Data were collected by in-depth interviews, group chat, participatory and non-participant observation from experts with knowledge and experience, by using a selective method on defining the qualifications of qualified experts in groups, for a total of 25 persons, to cover necessary topics in the study. The data were analyzed using the principles of thematic analysis.

Results of the research found that 1. The process of success in managing the Village Health Volunteer Club, Trang Province, came from 7 administrative processes, consisting of 1) Planning 2) Organizing 3) Staffing 4) Directing 5) Coordinating 6) Reporting 7) Budgeting. 2.; Discovering of new knowledge as a guideline for the club's identity, namely "TRANG", consisting of **T**: Teamwork **R**: Responsibility **A**: Area Based **N**: Needs for Developing and **G**: Good Governance. The findings from this research can be used for policy planning and development in the management of village health volunteer clubs in Trang Province towards sustainability.

Keywords: Successful processes; Sustainable Development; Management; Village Public Health Volunteer Club

กระบวนการแห่งความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง

ธวัชชัย สุนทรนนท์¹, สุนทร ปราบเขต, ไพสิฐ บุญยะกวี, ณรงค์ ใจเที่ยง

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง

คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

1 ผู้ประพันธ์บทความ

นิพนธ์ต้นฉบับ

วันรับ 3 ตค.2566

วันแก้ไข 4 ตค.2566

วันตอบรับ 21 ตค.2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารจากแหล่งต่างๆที่น่าเชื่อถือและการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายมิติโดยผู้ให้ข้อมูลตามบริบทที่ปรากฏเป็น การศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษากระบวนการแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง 2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้วยวิธีการแบบเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลุ่มเพื่อให้ครอบคลุมตามการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 25 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงประเด็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง เกิดจากกระบวนการทางบริหารทั้ง 7 กระบวนการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กร 3) การจัดการบุคคล 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7) งบประมาณ 2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมค้นพบองค์ความรู้ใหม่เป็นแนวทางเชิงอัตลักษณ์ของชมรม คือ “TRANG” คือ T : Teamwork การพัฒนา R : Responsibility การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม A : Area Based Approach การพัฒนาเชิงพื้นที่ N : Needs for Developing ความต้องการจำเป็น และ G : Good Governance การพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปวางแผนเชิงนโยบายและดำเนินการพัฒนาในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง สู่ความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ กระบวนการแห่งความสำเร็จ; การพัฒนาสู่ความยั่งยืน; การบริหารจัดการ; ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

บทนำ

ตามที่กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 -2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) นโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข ใน 4 ระยะ คือระยะที่ 1 ปฏิรูประบบ (พ.ศ. 2560 -2564) ระยะที่ 2 สร้างความเข้มแข็ง (พ.ศ. 2565 -2569) ระยะที่ 3 สู่อำนาจยั่งยืน (พ.ศ.2570 -2574) ระยะที่ 4 เป็น 1 ใน 3 ของเอเชีย (พ.ศ.2575 -2579) (Strategy and Planning Division, Ministry of Public Health, 2018) นโยบายสาธารณะจึงเป็นแนวทางการกระทำหรือการเลือกตัดสินใจหรือกฎหมายของรัฐซึ่งได้ตัดสินใจและกำหนดไว้เพื่อชี้แนะให้กระทำตาม อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายด้วยการวางแผน การจัดทำโครงการการบริหาร กระบวนการดำเนินงาน การปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของประชาชน เพื่อให้ได้นโยบายสาธารณะที่ดีสามารถแก้ไขปัญหาสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kenaphoom, S., 2018) นโยบายสาธารณะมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติ ทั้งปัจจัยและแนวทางที่มีเนื้อหาสาระที่ดีนำไปใช้ได้จริงจะเป็นปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จที่ส่งผลต่อโอกาสการพัฒนาสู่ความสมบูรณ์แบบได้ดีขึ้น ซึ่งหนึ่งในนโยบายสู่ความสำเร็จในการพัฒนางานสาธารณสุขในระดับชุมชนที่มีการขับเคลื่อนให้งานสาธารณสุขประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานสาธารณสุขมาอย่างยาวนานนั้นคือนโยบายและแนวทางการดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน

การดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน เป็นกระบวนการสร้างสุขภาวะขึ้นพื้นฐานภายใต้การมีส่วนร่วม

แบบพลังเครือข่ายในการบริหารจัดการของสมาชิกของสังคมหรือชุมชนจากการสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยีและทรัพยากรที่จำเป็นจากภาครัฐ และภาคเอกชน แล้วพัฒนาการเป็นวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพสมบูรณ์ทางสุขภาพกายและใจความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิต ทุกมิติในลักษณะองค์รวม มีการดำเนินงานผ่านชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีการบริหารจัดการองค์กรโดยกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และกลวิธีภายใต้พลวัตความต้องการของชุมชน เชื่อมโยงกับบริบททางสถานะแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองวัฒนธรรมท้องถิ่น ครอบครัวและสมาชิกชุมชน อันเป็นทุนทางสังคมเป็นกลไกที่ส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดทิศทางนโยบายในการพัฒนาระดับต่างๆจนถึงระดับประเทศ สุขภาพภาคประชาชนมีปฏิสัมพันธ์กับระบบสุขภาพเชิงวิชาชีพและระบบสุขภาพท้องถิ่น ทั้งในระดับบุคคล และชุมชน อาศัยโครงสร้างที่ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีบทบาทและกำลังสำคัญที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคม การเมืองและสถานการณ์สุขภาพในแต่ละช่วงเวลานี้เป็นที่รู้จักและยอมรับจากภาครัฐและประชาชน ภายใต้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่นำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน ประเทศไทยดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชนผ่านทางกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่มีกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน ภายใต้การดำเนินงานของชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในแต่ละจังหวัดเป็นหน่วยขับเคลื่อนที่ต้องการให้ทุกชุมชนที่มีความสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมาอย่างยาวนาน (Ministry of Public Health, 2018)

จากข้อมูลความสำเร็จในการขับเคลื่อนงานสุขภาพภาคประชาชนของชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง มีการขับเคลื่อนงานอย่างเชื่อมโยงกันทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ตามบทบาทและหน้าที่

อย่างชัดเจนและมีการบูรณาการในการทำงานร่วมกันส่งผลให้เกิดความสำเร็จเชิงประจักษ์ในหลากหลายมิติที่เด่นชัด ทั้งมิติของการกำหนดนโยบายให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นแกนนำในการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชนหลายด้าน ทั้งการจัดระบบเฝ้าระวังของชุมชนในสถานการณ์ COVID-19 อย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ ประเภทชมรมที่มีความร่วมมือในการฉีดวัคซีนโควิด 19 จากกระทรวงสาธารณสุขสามารถเพิ่มภูมิคุ้มกันโรคให้ทุกชีวิตปลอดภัย มิติด้านการเชื่อมประสานองค์กรปกครองท้องถิ่นและท้องถิ่นในการสร้างและใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับจากสังคมทำให้ได้รับรางวัลชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ด้านองค์กรต้นแบบด้านสวัสดิการสังคมที่มีผลการดำเนินงานดีเด่นและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง มิติด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและบริหารจัดการชมรมสู่ความเป็นเลิศ เช่นรางวัลเชิดชูเกียรติชมรมสนับสนุนหน่วยคัดกรองมะเร็งเต้านม ขบวนการที่ 1 การดำเนินเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ชมรมต้นแบบองค์กรที่เข้มแข็งในการใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์แบบเรียนรู้จากการทำงาน ผลัดกันเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ ศูนย์การเรียนรู้สุขภาพภาคประชาชน (โรงเรียน อสม.) ทุกอำเภอในจังหวัดตรัง ภายใต้การกำกับสนับสนุนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล(รพ.สต.) และกองทุนสุขภาพตำบลสนับสนุนกิจกรรมการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ทั้งนี้แสดงถึงการมีผู้นำชมรมที่เข้มแข็งคือประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถทำให้ได้รับรางวัลผู้นำการพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชนติดต่อกันหลายปี รางวัลอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นพิเศษ รางวัลผู้มีผลงานดีเด่น “100 อสม. ดีเด่น 100 ปี การสาธารณสุขไทย” ทั้งนี้ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้านจังหวัดตรัง ได้ดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนให้อสม. จังหวัดตรังได้พัฒนาศักยภาพในหลากหลายรูปแบบมีกระบวนการส่งเสริมพัฒนาอสม.ตรังสู่อสม.ดีเด่นระดับจังหวัด ระดับเขต ระดับภาค และระดับชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี หลักฐานเชิงประจักษ์ในปี 2563 แม้กำลังเผชิญสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด19 แต่ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง สามารถปรับตัวและดำเนินงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทำให้ได้รับรางวัล อสม.ดีเด่นระดับชาติ สาขาป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ อสม.ดีเด่นระดับภาคได้ สาขานมแม่และอนามัยแม่และเด็ก อสม.ดีเด่นระดับเขต สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ และอสม.ดีเด่นระดับจังหวัด 9 คน ซึ่งเป็นสื่อบุคคลที่สื่อสารอย่างต่อเนื่องและส่งต่อรุ่นน้องรุ่นต่อไปในแต่ละปี จากรุ่นสู่รุ่นส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน อีกทั้งประธานชมรมและคณะกรรมการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ยังเป็นตัวแทนการขับเคลื่อนงานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในระดับจังหวัด ภาค และประเทศ ซึ่งทุกท่านมีบทบาททางสังคมกับชมรมอื่นมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง เช่น คณะกรรมการประกวดอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในทุกระดับ แพทย์ประจำตำบล ชมรมแม่บ้าน ประธานชมรมผู้สูงอายุ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แกนนำการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE และพัฒนาตนเองเสมอเพื่อก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสถานการณ์สุขภาพ ร่วมกันเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่อาสาสมัครสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานและเสียสละเพื่อสังคม มีการเชิดชูเกียรติของอสม.ให้สังคมรับรู้ถึงบทบาทการทำงานหลายสาขาและกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อยกระดับการทำงานของ อสม. และกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นองค์กรด้านสาธารณสุขที่ขับเคลื่อนงานสุขภาพภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องและมีผลงานที่ควรแก่การนำมาเป็น

ต้นแบบและถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนเป็นอย่างดี

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านการกระบวนการแห่งความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนพบว่ามีการวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาในการบริหารจัดการในองค์กรและชมรมต่างๆ เช่น สถานศึกษาต้นแบบ สถานประกอบการ หรือองค์กรเอกชนต้นแบบ ทั้งนี้ในชมรมด้านสาธารณสุขที่มีการศึกษา เช่น โรงพยาบาลต้นแบบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น หากแต่ยังไม่ค้นพบงานวิจัยใดที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในบริบทของงานสุขภาพภาคประชาชนในบทบาทของชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งอยู่เคียงคู่กับการดำเนินงานด้านสาธารณสุขมาอย่างยาวนานและกำลังหลักในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับชุมชน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะได้มาซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายในรูปแบบของการกระบวนการความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การได้มาซึ่งนโยบายหรือแนวทางที่ได้นั้นส่วนที่สำคัญยิ่งคือได้มาจากกระบวนการศึกษาตามหลักวิชาการเป็นอย่างดี (Kenaphoom, S., 2018) เพื่อทิศทางการพัฒนาสังคมของประเทศ นำมากำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องมีการนำมาเป็นกรอบพัฒนาแนวทาง เพื่อให้สอดคล้องเชื่อมโยงสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศร่วมกันอย่างยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นั้น เป็นแผนแม่บทหลักที่เป้าหมายคือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ในระดับพื้นที่จึงควรนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเกิดแนวทางการพัฒนาตามบริบทของพื้นที่

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญว่า ควรมีการศึกษากระบวนการแห่งความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ควรค่า

แก่การถอดบทเรียนเพื่อเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่อื่นๆตามบริบทได้อย่างเหมาะสม มีข้อมูลทางวิชาการที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาอย่างเป็นระบบเชื่อถือได้เป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างความตระหนักร่วมกันในการกำหนดทิศทาง ซึ่งปัจจัยสำคัญย่อมเกิดจากความเชื่อมโยงและสอดคล้อง ทั้งนโยบายจากส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติจึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการพัฒนาและเชิดชูเกียรติแก่ชมรมและผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานสาธารณสุขในชุมชนและเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความเข้มแข็งกระดัดระบบสุขภาพและสุขภาพของประชาชนที่สอดคล้องรองรับการพัฒนาของประเทศไทยเพื่อประยุกต์ใช้ตามบริบทของพื้นที่อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากกระบวนการแห่งความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมและการพัฒนาสู่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Descriptive Study) เก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายมิติโดยผ่านมุมมองของผู้ให้ข้อมูลตามบริบทที่

ปรากฏเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study Approach) ซึ่งจำแนกวิธีการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารจากแหล่งต่างๆที่น่าเชื่อถือทั้งตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมเอกสารเพื่อทำความเข้าใจพื้นฐานในการวางกรอบและแนวทางการวิจัย จากการทบทวนเอกสาร ทฤษฎี ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดทางการบริหารของLuther H Gulick,1939 (Jeongwansiri, S., 2012) ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญที่เรียกว่า “POSDCORB Model” อธิบายตามความหมายได้ ดังนี้ 1) การวางแผน (P = Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร 2) การจัดการองค์การ (O = Organizing) หมายถึง การจัดชมรม กำหนดโครงสร้างของชมรม การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน 3) การจัดการบุคคล (S = Staffing) หมายถึง การบริหารงานทางด้านบุคคล ได้แก่ จัดอัตรากำลัง การสรรหา พัฒนาบุคลากร สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน 4) การอำนวยการ (D = Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการชมรม ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 5) การประสานงาน (Co = Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของชมรมให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 6) การรายงาน (R = Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของชมรมให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของชมรมได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด 7) การงบประมาณ (B = Budgeting) หมายถึงงบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินการบัญชีที่เหมาะสม เพื่อเป็นกรอบในการหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และใช้แนวคิดและทฤษฎี

เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกรอบในการหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่2

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามทำการศึกษาดูวิธีการที่หลากหลายทั้งการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตโดยมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยอาศัยกระบวนการถอดบทเรียน (Lesson-Learned Methodology) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลัก (Plainoi, 2013) คือ

1) ออกแบบกระบวนการถอดบทเรียนหลังการดำเนินงาน (After Action Review : AAR)

2) ดำเนินการถอดบทเรียนโดยการระดมความคิดจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมในการถอดบทเรียน ทั้งระบบตั้งแต่การเตรียมการ การดำเนินการ ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับ ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

3) รายงานผลการถอดบทเรียนการตรวจสอบและยืนยันกับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลของวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ประสบการณ์และภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาสู่ความยั่งยืนของชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลเป็น 5 กลุ่มเพื่อให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ดังนี้

1.หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์สาธารณสุขหรือผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 1 คน

2.หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์สาธารณสุขหรือผู้รับผิดชอบงานสุขภาพภาคประชาชน ของสำนักงาน

สาธารณสุขอำเภอ มีประสบการณ์ในตำแหน่งอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 1 คน

3. ประธานและคณะกรรมการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในการบริหารจัดการชมรมอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 10 คน

4. ประธานหรือรองประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านประจำอำเภอ ทั้ง 10 อำเภอใน จังหวัดตรัง ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในการบริหารจัดการชมรมอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 10 คน

5. ภาควิชาหรือหน่วยงานภาคประชาชนหรือตัวแทนภาคเอกชนที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีประสบการณ์ในการร่วมงานกับชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ถึงปัจจัยความสำเร็จ กระบวนการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ประกอบด้วย แนวคิดทางการบริหารด้วย POSDCoRB และแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน กระบวนการและผลลัพธ์เป็นอย่างไร ปัจจัยและความสำคัญของกระบวนการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง แนวคิดและแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ ควรเป็นอย่างไร

2) แบบบันทึกภาคสนาม (Field Note)

3) อุปกรณ์สนามเช่น เทปบันทึกเสียง สมุด ปากกา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นำให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยเชิงคุณภาพ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความครอบคลุมของข้อคำถาม และความเหมาะสม และนำไปทดลองใช้ (Pilot Study) กับผู้ให้ข้อมูล ณ ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอย่านตาขาวซึ่งไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย เพื่อทดสอบความชัดเจน ความครอบคลุม และมีการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

จริยธรรมวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่ม

ตัวอย่าง

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา รหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIB-2566/015 ลงวันที่ 31 มกราคม 2566 นอกจากนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้านคือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยและการรักษาความลับของข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดโดยครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่มีการระบุชื่อของกลุ่มตัวอย่าง 4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ 5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 6 เดือนภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

และชมรมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลวิจัย

2) ผู้วิจัยประสานงานเตรียมชุมชน ชมรมที่เกี่ยวข้อง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายการยินยอมเข้าร่วมโครงการ

3) ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับชุมชน โดยเข้าไปสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชมรม

5) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน โดยการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตการทำงาน เข้าร่วมการประชุม และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้งในระดับหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

5) วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

6) จัดทำสรุปเล่มรายงานการวิจัย

7) นำเสนอและเผยแพร่ข้อค้นพบจากงานวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารงานสาธารณสุขต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการสังเกต ด้วยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ซึ่งมี ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Jirawatkul, 2012) ดังต่อไปนี้

1) ดำเนินการถอดเทปจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม อ่านและทำความเข้าใจในข้อความหรือถ้อยคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในบันทึกที่ได้จากการถอดเทป และการบันทึกภาคสนาม (Field Note)

2) จัดประเด็นสำคัญตั้งเป็นดัชนี แล้วจัดระบบให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อ่านข้อความในบันทึกภาคสนาม เอกสารจากการถอดเทปของผู้ให้ข้อมูล นำมาจัดประเด็นตั้งเป็นดัชนี แล้วตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาว่า ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์หรือไม่ ก่อนนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แบบ สามเส้าด้านวิธีการ (Methodological

Triangulation) โดยนำข้อมูลจากเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตมาตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis)

3) จัดหมวดหมู่จำแนกประเภท

4) ตรวจสอบความหมายจากข้อมูล และดำเนินการตรวจสอบความหมายโดยการตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล นำข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยัน

5) สร้างข้อสรุปตามหมวดหมู่ และความหมายทั้งหมด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษากระบวนการแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง จากผลการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “...ผมคิดว่ากระบวนการแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง เป็นไปตามแนวคิด POSDCoRB ซึ่งสามารถอธิบายได้ชัดเจนและตรงความบริบทของชมรมอส.ตรังได้เลย...” TR03 และ “...ฉันมองว่าชมรมอส.ตรังของเราทำตามทั้ง 7 ขั้นตอนของการบริหารเป็นขั้นๆจึงส่งผลสำเร็จเชิงประจักษ์อย่างทุกวันนี้ค่ะ...” TR09 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) การวางแผน (P = Planning) ชมรมมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นจากการกำหนดจุดหมาย ความมุ่งหวังหรือจุดมุ่งหมายของชมรมอย่างชัดเจนโดยเริ่มต้นจากตัวแทนสมาชิกและคณะกรรมการ โดยชี้สภาพปัญหาหรือความเป็นมาหรือภูมิหลังที่ต้องทำให้มีการวางแผน และรวมถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวางแผนนั้น ด้วยวิธีการระดมความคิดเห็นแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็น

ทางเลือกไว้หลายทางเลือกร่วมพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดหมายที่ได้ กำหนดไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกของชมรมและ ประชาชนในพื้นที่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรและพอเพียงของ ทรัพยากรที่มีทั้งในและนอกชมรมเช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่จะต้องในการดำเนินการของชมรม อาสาสมัครสาธารณสุขโดยเน้นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกทางเลือกหรือแนวทางที่ดีที่สุด ซึ่งมีจุดเน้นคือ “การพัฒนาเชิงพื้นที่” ในการปฏิบัติให้เป็นไป ตามบริบทของพื้นที่และวัตถุประสงค์ของแผน จนมีความ ชัดเจนออกมาในรูปแบบของกฎเกณฑ์ วิธีดำเนินการ ระเบียบข้อบังคับของชมรมเพื่อการดำเนินการร่วมกัน 2) **การจัดการองค์การ (O = Organizing)** ชมรมมีจุดเด่นชัด ในส่วนนี้คือมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนโดยตำแหน่ง ประธานและคณะกรรมการทุกฝ่ายได้มาจากการคัดเลือกของ สมาชิกอย่างมีระบบ แบ่งงานตามโครงสร้างสายบังคับบัญชา ทั้งหมู่บ้าน ตำบลและจังหวัดที่ชัดเจนเหมาะสม เน้นให้ สมาชิกมีส่วนร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชวนพูดคุย ค้นพบที่มาของเรื่องราว อุปสรรค ความท้าทาย ค้นพบคำตอบ ทางเลือก ค้นหาทางออก เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ของชมรม 3) **การจัดการบุคคล (S = Staffing)** ชมรมให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการบุคคลในการบริหาร ชมรมโดยคำนึงหัวใจหลักคือ ความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล โดยพิจารณาจากบุคลิกภาพ อุปนิสัย ทักษะ และศักยภาพของคณะกรรมการซึ่งโดยส่วนใหญ่คณะกรรมการ ทุกคนมีประสบการณ์ในการร่วมงานกันมาก่อนทราบถึงภูมิ หลังและความถนัดในหลากหลายกิจกรรม จึงทำให้ง่ายการ พิจารณาในตำแหน่งที่เหมาะสม นำความสามารถที่แตกต่างกัน มารวมกันและให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาการทำงาน เป็นทีม” เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชมรม 4) **การ อำนาจการ (D = Directing)** ชมรมมีระบบอำนาจการด้วย วิธีการติดตามเป็นประจำทุกเดือนเน้นรูปแบบ “กัลยาณมิตร”

แบบพี่แบบน้อง ภายใต้ผู้นำชมรมในฐานะประธานชมรมที่มี วุฒิภาวะและภาวะผู้นำสูงมากทั้งผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำการ เปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงจิตวิญญาณ และมีผลงานเชิงประจักษ์ มาอย่างยาวนานส่งผลให้คณะกรรมการและสมาชิกมีความ เคารพ ศรัทธาและเชื่อมั่นในตัวผู้นำ ทำให้ง่ายต่อการบริหาร จัดการชมรมโดยเน้นทักษะที่สำคัญ 3 คือทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์ ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ และทักษะการถาม และการพูดเชิงสร้างสรรค์ ผ่านการประชุมพูดคุยอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้งทั้งในรูปแบบเป็นทางและไม่เป็นทางการใน บรรยากาศของความเป็นกันเอง ให้คณะกรรมการเกิดความ เชื่อใจ เชื่อมั่น พร้อมเปิดใจพูดคุย พร้อมให้ความร่วมมือ ตลอดจนขจัดความขัดแย้งหรือข้อขัดข้องในการทำงาน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของงาน ทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น และ บรรลุจุดประสงค์ของชมรมในการดำเนินงานสุขภาพภาค ประชาชน การสร้างพลังในกลุ่มภาคีเครือข่ายเพื่อการดูแล สุขภาพชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อจุดเน้น “การ รับผิดชอบต่อสังคม” โดยเลือกช่องทางที่หลากหลายทั้งการ ประชุมชนในเวทีต่างๆ การร่วมกิจกรรมของชุมชน นำ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยส่งเสริมงานสาธารณสุขชุมชน ไม่ใช่แค่การนำเครื่องมือสื่อสารไปอำนวยความสะดวกสบาย ในชีวิตประจำวัน แต่เป็นการสนับสนุนให้บุคลากรด้าน สาธารณสุขและอสม. สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ไม่ว่าประชาชนจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลแค่ไหนก็ ตาม แต่ก็ยังสามารถมีสุขภาพที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ได้อย่างเท่าเทียมกัน เช่น การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล กลุ่มLine การประชุมออนไลน์ การติดต่อผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อ ความรวดเร็วเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการประสานงานได้ง่าย และเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน 5) **การประสานงาน (Co = Coordinating)** ชมรมมีรูปแบบการประสานงานทั้ง ในและนอกชมรมเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความร่วมมือร่วม ใจในการทำงานประกอบกับการจัดองค์กรที่ชัดเจนโดย สอดคล้องต่อยอดจากการวางแผนและดำเนินการตามระเบียบ

ข้อบังคับทำให้ทราบขอบเขต ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ต่างๆช่วยป้องกันการงานที่ซ้ำซ้อน สามารถแสดงให้เห็นถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบได้ชัดเจน โดยกระจายการเข้าถึงให้ครอบคลุมในรูปแบบคณะกรรมการบริหารในด้านต่างๆ โดยมีตัวแทนประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตัวแทนจากทั้ง 10 อำเภอในจังหวัดตรัง เพื่อเป็นการขยายและส่งต่อแนวทางการปฏิบัติในระดับชุมชนให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ชมรมยังมีความยืดหยุ่นในกาบริหารและมีจุดเด่นคือ “การบริหารจัดการแบบพี่แบบน้อง” เพื่อให้ชมรมดำเนินการด้วยความรักและความเข้าใจทำให้มีระบบการสื่อสารตามสายงานมีประสิทธิภาพ 6) การรายงาน (R = Reporting) ชมรมมีรูปแบบการรายงานผลที่ชัดเจนผ่านหลากหลายช่องทาง โดยการประชุมคณะกรรมการประจำเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง การรายงานผ่านรูปแบบรายงานประจำเดือน รูปแบบการจัดเวทีสื่อสารอสม. สัญจรรายอำเภอ เพื่อให้คณะกรรมการชมรมระดับจังหวัดมีโอกาสได้สื่อสาร รายงานผล และตอบทุกข้อสงสัยให้กับสมาชิกชมรมในระดับอำเภอ และหน่วยบริการในพื้นที่ รูปแบบการสรุปผลผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อกระจายข้อมูลถึงสมาชิกชมรมอย่างทั่วถึงอย่างรวดเร็ว เช่น การส่งข้อมูลสรุปในกลุ่ม Lineชมรมในทุกอำเภอ 7) การงบประมาณ (B = Budgeting) ชมรมมีการบริหารจัดการงบประมาณด้วยหลัก “หลักธรรมาภิบาล” มีความโปร่งใส ยุติธรรมและสามารถตรวจสอบได้ มีการประชุมสรุปงบประมาณทุกเดือนผ่านคณะกรรมการชมรมโดยเน้นหัวใจหลักในการบริหารงบประมาณคือสิทธิประโยชน์และสวัสดิการของสมาชิกชมรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง จากผลการศึกษาผู้วิจัยขอนำเสนอข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“...ดิฉันบอกได้เลยว่าแนวทางชมรมอสม.ตรงสู่ความยั่งยืนนั้นต้องมีอัตลักษณ์ **ความเป็นตรัง** เข้าไปเพื่อสร้างความแตกต่างตามบริบทของพื้นที่ค่ะ...” TR07 และ “...เราต้องมีทีมงานที่ดี เพื่อเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา รู้ให้ลึกถึงความต้องการและพัฒนาให้ตรงจุดเพื่อสร้างความยั่งยืน...” TR015 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมและการพัฒนาสู่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ที่เป็นแนวทางตามอัตลักษณ์ของพื้นที่ คือ “**TRANG** Sustainable Development ประกอบด้วย **T : Teamwork** 1. กำหนดทิศทางการพัฒนาที่มตามความสามารถและความต้องการในการพัฒนา 2.ส่งเสริมทีมมุ่งมั่นพัฒนาความสามารถของสมาชิกในชมรมและสร้างผู้นำที่ดีเพื่อองค์กรและสังคมอย่างต่อเนื่อง 3.ส่งเสริมการเข้าร่วมฝึกอบรม สัมมนาแก่ อสม.เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและชมรม 4.จัดกิจกรรมพัฒนาความสัมพันธ์ภายในองค์กรเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ 5.ส่งเสริมกิจกรรมเชิดชูเกียรติแก่คณะกรรมการบริหารชมรมและสมาชิกเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินงานเพื่อสังคมอยู่เสมอ **R : Responsibility** การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม 1. สร้างจิตสำนึกในตนเองให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพหน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม 2. ส่งเสริมความสำคัญของจิตอาสาเพื่อสังคม ตระหนักเสมอว่าตนเองคือส่วนหนึ่งของสังคมต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาสุขภาพของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ 3. ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมให้ถือว่าเป็นปัญหาของตนเองด้วยเช่นกัน 4. สนับสนุนความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานกระบวนการในการพัฒนาหลายระดับเริ่มจากการวางรากฐานที่ดีในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนไปสู่ระดับขั้นของการพัฒนาทักษะและสร้างผู้นำที่ดีและมีจิตสำนึกด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน **A : Area**

Based Approach 1. ส่งเสริมการวิเคราะห์การพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมในการค้นหาประเด็นปัญหาร่วมกันเพื่อแสดงถึงความสามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาของชุมชน 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อแก้ไขและพัฒนาเชิงพื้นที่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนและดำเนินกิจกรรม 3. ส่งเสริมเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อการคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาได้ หลังจากดำเนินการแล้วจะเป็นส่วนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์เพื่อสร้างความรู้ถึงความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน และสุดท้าย 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลร่วมกันซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลสำเร็จของงานที่ได้ปฏิบัติการพัฒนาเชิงพื้นที่ **N : Needs for Developing** ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 1. สำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาต่างๆในพื้นที่ที่ต้องการทำสาธารณสุขประโยชน์ในฐานะอสม. 2. วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่างๆและจัดลำดับปัญหาตามความสำคัญจำเป็นและเร่งด่วนจากมากไปหาน้อยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3. วางแผน ออกแบบกิจกรรม/โครงการและจัดทำปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างชัดเจน 4. ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคล ครอบครัวและชุมชน 5. ประเมินผลการจัดกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อถอดบทเรียนในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติกิจกรรมและผลที่เกิดแก่สังคมภายหลังจากการปฏิบัติกิจกรรม จากนั้นนำไปสู่การสรุปรายงานและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติกิจกรรม **G : Good Governance** การพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล 1. เสริมวัฒนธรรมองค์กรที่แบบพี่แบบน้องให้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ผ่านเวทีประชาคมเวทีพูดคุย สภาภาคแพนซ์ความคิด 2. ส่งเสริมความสุจริตและโปร่งใสกลไกการบริหารชมรมที่มีความสุจริตและโปร่งใสด้วย

การตรวจสอบจากทั้งภายในและชมรมภายนอกเสมอ 3. ส่งเสริมความยุติธรรมและชัดเจนแก่สมาชิกชมรมด้วยกฎเกณฑ์มีการบังคับใช้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดซึ่งสมาชิกทุกคนเข้าใจตรงกัน 4. ส่งเสริมการบริหารจัดการชมรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัดองค์กร การจัดสรรบุคลากร และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่างๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม ด้วยแนวทางการจัดระบบกลไกในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมภายใต้หลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรมของชมรม 5. ส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายสุขภาพในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันในชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง เริ่มต้นจากการวางแผน (**P = Planning**) ที่ดีเนื่องจากชมรมมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย ความมุ่งหวัง หรือจุดมุ่งหมายของชมรมอย่างชัดเจนโดยเริ่มต้นจากตัวแทนสมาชิกและคณะกรรมการ โดยอาจชี้สภาพปัญหาหรือความเป็นมาหรือภูมิหลังที่ต้องทำให้มีการ โดยคำนึงถึงทรัพยากรและคุณภาพของทรัพยากร 2) การจัดการองค์การ (**O = Organizing**) ชมรมจุดเด่นชัดคือ การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการบริหารที่ชัดเจนและมีความยืดหยุ่นและมีจุดเด่นคือ “การบริหารจัดการแบบพี่แบบน้อง” เพื่อให้ชมรมดำเนินการด้วยความรักและความเข้าใจทำให้ระบบการสื่อสารตามสายงานมีประสิทธิภาพ 3) การจัดการบุคคล (**S = Staffing**) ชมรมให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการบุคคลในการบริหารชมรมโดยคำนึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยพิจารณาจากบุคลิกภาพ อุปนิสัย

ทักษะ และศักยภาพ 4) การอำนวยการ(D = Directing) ชมรมมีผู้นำชมรมในฐานะประธานชมรมมีภาวะผู้นำสูง มีวิธีการติดตามเป็นประจำทุกเดือนเน้นรูปแบบ “กัลยาณมิตร” ผ่านการประชุมพูดคุยเพื่อค้นพบที่มาของเรื่องราว อุปสรรค ความท้าทาย ค้นพบคำตอบ ทางเลือก ค้นหาทางออก บรรลุเป้าหมายร่วมกันโดยเน้นทักษะที่สำคัญ 3 คือทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์ ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ และทักษะการถามและการพูดเชิงสร้างสรรค์ **5) การประสานงาน (Co = Coordinating)** ชมรมมีรูปแบบการประสานงานทั้งในและนอกชมรมเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน จัดความขัดแย้งหรือข้อขัดข้องในการทำงาน และบรรลุจุดประสงค์ของชมรมในการดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน การสร้างพลังในกลุ่มภาคีเครือข่ายเพื่อการดูแลสุขภาพชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อจุดเน้น “การรับผิดชอบต่อสังคม” **6) การรายงาน (R = Reporting)** ชมรมมีรูปแบบการรายงานผลที่ชัดเจนผ่านหลากหลายช่องทาง **7) การงบประมาณ (B = Budgeting)** ชมรมมีการบริหารจัดการงบประมาณด้วยหลัก “หลักธรรมาภิบาล” มีความโปร่งใส ยุติธรรมและสามารถตรวจสอบได้ มีการประชุมสรุปงบประมาณทุกเดือนผ่านคณะกรรมการชมรมโดยเน้นหัวใจหลักในการบริหารงบประมาณคือสิทธิประโยชน์และสวัสดิการของสมาชิกชมรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทำให้ชมรมประสบความสำเร็จทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ชมรมมีรูปแบบขั้นตอนและวิธีการบริหารจัดการที่ดีและเป็นรูปธรรมตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ส่งผลถึงความสำเร็จของชมรมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (Pruksaodomchai, S. & Thammaapipon, S., 2017) ที่พบว่า การดำเนินงานของชมรมฯเป็นไปตาม POSDCoRB ประกอบด้วย 7ขั้นตอน ซึ่งเป็นกระบวนการแห่งความสำเร็จที่สำคัญโดยเริ่มจากการวางแผนกิจกรรมโดยจัดประชุมคณะกรรมการฯ เป็นประจำทุกเดือน การจัดชมรมโดยกำหนดโครงสร้างชมรมและการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน การจัด

บุคลากรตามจำนวนที่เหมาะสม การอำนวยการโดยการสั่งการและประสานงานไปยังฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง การประสานงานระหว่างชมรมภายในและชมรมภายนอก การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน และการสนับสนุนงบประมาณ ทั้งจากอบต.และจากภายในชมรมฯ ความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมมีทิศทางในการบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นตอนตามหลักการและยังมีผลการศึกษาที่น่าสนใจยืนยันกระบวนการแห่งความสำเร็จเพิ่มเติมจาก (Tawansritham, 2021) ที่พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหลวงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก 1.) การวางแผนกิจกรรมโดยจัดประชุมคณะกรรมการฯ 2.) การจัดชมรมมีการกำหนดโครงสร้างชมรม และการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน 3.) การจัดบุคลากรมีจำนวนที่เหมาะสม 4.) การอำนวยการมีการสั่งการและประสานงานไปยังฝ่ายต่างๆ 5.) การประสานงานระหว่างชมรมภายในและชมรมภายนอก 6.) การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน และ7.) ด้านงบประมาณ ทั้งภายในและจากภายในชมรมฯ เอง ทั้งนี้จากการศึกษาของ (Aunthakot, K., Buaphan, P., & Phimha, S., 2019) ทำให้เห็นความชัดเจนถึงความสำเร็จครั้งนี้มากยิ่งขึ้นจากข้อค้นพบที่ว่า กระบวนการแห่งความสำเร็จเกิดจากด้านการจัดวางระบบการควบคุม เวลา ค่าใช้จ่ายและคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งจากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากระบวนการ POSDCoRB เป็นกระบวนการบริหารที่เป็นระบบ ขั้นตอนที่ชัดเจน สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของชมรมอสม.ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างยืดหยุ่นกับสถานการณ์ต่างๆส่งผลต่อความสำเร็จของชมรมที่เกิดขึ้นอย่างมีรูปธรรม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง พบว่าแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนแนวทางการ

พัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมและการพัฒนาสู่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่และแสดงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่คือแนวทาง “TRANG” Sustainable Development ซึ่งประกอบด้วย 5 แนวทางดังนี้ T : Teamwork จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาทีมจะมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการชมรมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้นำกำหนดทิศทางการพัฒนาทีมส่งเสริมการร่วมมือกัน ส่งเสริมความอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าร่วมอบรมสัมมนาของอสม.เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและชมรม ส่งเสริมกิจกรรมเชิดชูเกียรติแก่คณะกรรมการบริหารชมรมและสมาชิกเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินงานเพื่อสังคมอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการดำเนินการของชมรมทำงานร่วมกับผู้คนและเครือข่ายจำนวนมาก ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาชมรมสู่ความยั่งยืน ดังนั้นการสร้างขวัญกำลังใจเพื่อร่วมกันพัฒนาชมรมให้สำเร็จจึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ (Pimkornkitikul, N., Chanakul, B., & Klubsri, S., 2022) ที่ว่า การทำงานเป็นทีมและสร้างทีมที่แข็งแกร่งผู้นำในองค์กรต่าง ๆ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรโดยมีแนวทางการพัฒนาองค์กรต้องให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ เช่น การจัดการอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและควรมีปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานให้งานมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียง และมีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และยังมีการศึกษาของ (Nawsuwan, S., Nawsuwan, K., Rodchanaarcha, R., & Waichompu, N. (2022) ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเพิ่มเติมว่า กระบวนการแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานปัจจัยหลัก คือ การพัฒนาทีมด้วยการส่งเสริมปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากปัจจัยสำคัญของตัวบุคคลเพราะไม่ว่าการ

ทำงานใดๆ หากปราศจากแรงจูงใจในการทำงานแล้ว ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคคลอาจลดลงหรือช้าลงด้วย ดังนั้นจึงควรมีแนวทางการพัฒนาบุคคลโดยนำปัจจัยดังกล่าวไปเป็นตัวช่วยในการพัฒนาสู่ความยั่งยืน R : Responsibility การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้โดยการเริ่มต้นจากสร้างจิตสำนึกในตนเองให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ส่งเสริมความสำคัญของจิตอาสาเพื่อสังคม ทั้งนี้เป็นผลที่แสดงอย่างชัดเจนว่า ภารกิจหลักของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือการทำจิตอาสาเพื่อสังคม การพัฒนาจึงควรมาจากการวางรากฐานที่ดีในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อภายในตนเองก่อน และสร้างผู้นำที่มีจิตสำนึกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Khagsaard, S., Supitchayangkool, S., & Wiroonratch, B., 2022) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรกับชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วม มีจิตอาสา และรับรู้สิทธิหน้าที่ อันจะก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การเกื้อกูลซึ่งกัน เคารพซึ่งกันและกัน ส่งผลให้องค์กรจะเกิดการพัฒนาและจะอยู่คู่กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน A : Area Based Approach แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้นจำเป็นต้องส่งเสริมการวิเคราะห์การพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมในการค้นหาประเด็นปัญหาร่วมกัน เพื่อแสดงถึงความสามารถรับรู้และเข้าใจในปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ร่วมกันเพื่อแก้ไข วางแผนและดำเนินกิจกรรม คัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุด การรับและแบ่งปันผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เป็นมาจากการพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ตรงตามบริบทของชุมชน จึงจำเป็นต้องระบุสาเหตุปัญหาที่แท้จริงและสร้างการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเพื่อสร้างความรู้สึกลึกถึงความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา

ของ (Chairatana, P., 2022) ที่พบว่า การพัฒนาเชิงพื้นที่ต้องส่งเสริมการรับรู้ของประชาชนให้มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาของประชาชน แสดงให้เห็นว่า เมื่อประชาชนมีการรับรู้และความเข้าใจในบริบทพื้นที่ของตนอย่างแท้จริงจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริงตามไปด้วย **N : Needs for Developing** ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเริ่มต้นจากการสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ที่ต้องการทำสาธารณประโยชน์ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต่างๆ และจัดลำดับปัญหาตามความสำคัญ จำเป็นและเร่งด่วนจากมากไปหาน้อยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างชัดเจนโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาจะส่งผลต่อการพัฒนาที่ตรงจุด ตรงประเด็น หรือที่เรียกว่า “เกาถูกที่คัน” เพื่อตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงในการพัฒนาของชุมชน เพราะจะประหยัดทรัพยากรในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Ruengsri. S., 2022) ที่ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนควรเกิดมาจากปัญหาและความจำเป็นของชุมชน จุดเริ่มปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและต้องการได้รับการแก้ไข ปัญหาพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ ปากท้องของชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและกระทบต่อการดำเนินชีวิต แนวทางการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำจิตอาสาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้นำต้องเป็นผู้รู้จักสังเกต เข้าใจความจำเป็น และรู้จักการบริหารจัดการอย่างรอบด้านตามความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน **G : Good Governance** จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อความยั่งยืนนั้น ชุมชนต้องมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่แบบที่แบบน้อมที่มีอยู่แล้วให้คงอยู่และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ผ่านเวทีประชาคม เวที

พูดคุย สภาภาคแพชชั่นความคิด และให้โอกาสชมรมภายนอกมาร่วมกัน เพื่อให้เกิดกลไกการบริหารชมรมที่มีความสุจริตและโปร่งใส ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการจัดระบบกลไกในการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนที่มีคุณภาพต้องเน้นการมีส่วนร่วมภายใต้หลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรมของชมรม เพิ่มกิจกรรมเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมร่วมกันดังนั้น หากชมรมมีวัฒนธรรมแบบที่แบบน้อมที่ดีต่อกันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาโดยสามารถดำเนินการตามหลักสูตรธรรมาภิบาลที่ยึดหยุ่นและเป็นธรรมชาติ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับข้อมูลในงานวิจัยของ (Promkam, K., & Noirid, S., 2022) ที่พบว่า การพัฒนาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม คือ มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและพัฒนา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวก ติดตาม ตรวจสอบ มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อความสุจริต โปร่งใส เพราะการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้งานวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่คือ แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นแนวทางที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชมรม ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าหากต้องการพัฒนาชมรมสู่ความยั่งยืนนั้น ควรกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายให้ครอบคลุมตามแนวทาง “TRANG” Sustainable Development ประกอบด้วย T : Teamwork การพัฒนาทีมงานสู่ความยั่งยืน R : Responsibility การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม A : Area Based Approach การพัฒนาเชิงพื้นที่ N : Needs for Developing ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของชมรม และ G : Good Governance การพัฒนาตามหลักธรรมาภิ

บาล ดังภาพที่ 1 โดยชมรมหรือองค์กรอื่นๆสามารถนำไป ดึงกล่าวไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามบริบทและสามารถนำแนวทาง ต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงแนวทาง“TRANG” Sustainable Development เพื่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรม
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง
(พัฒนาโดย นายธวัชชัย สุนทรนนท์ ผู้วิจัย)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารงานสาธารณสุขระดับจังหวัดสามารถนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปกำหนดนโยบายและกรอบทิศทางการบริหารงานสาธารณสุข จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนการพัฒนาองค์กร ทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยีและงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของชมรมในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามบริบทในการดำเนินงานด้านสุขภาพภาคประชาชน

2. ชมรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการตัดสินใจ การวางแผนการและใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการของชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรร่วมกันได้มากยิ่งขึ้น

4. ภาศิเครือข่ายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติและให้การสนับสนุนส่งเสริมในส่วนที่เกี่ยวข้องแก่ชมรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยและพัฒนาในการนำแนวทาง “TRANG” Sustainable Development สู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นำแนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดตรัง

กำหนดเป็นนโยบายในการบริหารจัดการชมรมอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกอำเภอในจังหวัดตรัง

เอกสารอ้างอิง (ภาษาอังกฤษ)

- Aunthakot, K., Buaphan, P., & Phimha, S. (2019). Key Success Factors and Leadership Soft Skills to the Project Evaluation of Sub-District Health Promoting Hospital Directors in Kalasin Province. *KKU Journal for Public Health Research*, 7-18.
- Chairatana, P. (2022). The perception and the Participation for Area Based Development of The Pleple at WangLang Alley Community, BangkokNoi District, Bangkok Metropolis. *Journal of MCU Social Science Review*, 168-181.
- Jeongwansiri, S. (2012). "Luther Gulick And his work POSDCoRB". Bangkok. Tris Academy.
- Jirawatkul, S. (2012). *Qualitative study in nursing: Research methodology and case study*. 6th printing. Khon Kaen University: Intellectual Property Management Office.
- Kenaphoom, S. (2018). Process of Public Policy Analysis under Public Administration Theories. *Public and Private Management Innovation Journal*, 6(2), 1-19.
- _____. (2021). Concept of Public Policy Analysis based on Political Science Theories. *Journal of Public and Private Management*, 28(2), 43-68.
- Khagsaard, S., Supitchayangkool, S., & Wiroonratch, B. (2022). Corporate Social Responsibility Activities Affecting Community Development in the Industrial 4.0 Era. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*, 8. (2), 108-124.
- Ministry of Health. *Guidelines for public health operations fiscal year 2018*. Nonthaburi: Public Health Support Division.
- Nawsuwan, S., Nawsuwan, K., Rodchanaarcha, R., & Waichompu, N. (2022). Factors Influencing Success in Implementing Field Hospitals of Registered Nurses in Songkhla Province. *Princess of Naradhiwas University Journal* , 14(2), 231-246.
- Pimkornkitikul, N., Chanakul, B., & Klubsri, S. (2022). Guidelines for teamwork in educational institutions under the Office of Educational Service Area, Nakhon Si Thammarat Primary Education Area 2. *Journal of Buddhist Sociology*, 7(4), 13. -26.
- Plainoi, S. (2013.). *Methods for evaluating lessons and synthesized knowledge*. 6th printing: Bangkok: PA Living Company Limited.
- Promkam, K., & Noirid, S. (2022). The Development of Good Governance Administration Guidelines under Loei Local Administration Organization. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, 9(3), 475-492.
- Ruengsri. S. (2022). Potential Building Volunteer Leadership for Sustainable Development in the Local Community Context, Thailand. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 7(7), 16-32.

- Strategy and Planning Division, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. *Twenty-Year National Strategic Plan for Public Health (2017-2036)*, 1st revised ed., 2nd ed. (2 February 2018). Nonthaburi: Strategy and Planning Division; 2018. p. 37-96.
- Tawansritham, P. (2021). Success factors of Nong Luang Elderly Club, Umphang District, Tak Province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(1), 157-174.
- Pruksaudomchai, S. & Thammaapipon, S. (2017). Success Factors of Don Faeg Elderly Club , Nakhon Pathom Province. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)* , 10(1), 1439-1453.

